

Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı, Dünya Gıda Günü nedeniyle bir açıklama yaparak pestisitlerin doğa ve insan sağlığı üzerindeki etkilerine dikkat çekti:

#SıfırAçlık için zehirsiz sofralar!

“Endüstriyel tarımda kullanılan pestisitler doğayı, gıda üretimimizi ve halk sağlığını tehdit ediyor. Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı’nda bulunan 90 kurum olarak, 16 Ekim Dünya Gıda Günü’nde, zehirsiz, doğa dostu üretimi geliştirmek, desteklemek için herkesi harekete geçmeye çağırıyoruz. İlk adım olarak da Dünya Sağlık Örgütü tarafından en tehlikeli ve muhtemel kanserojen olarak sınıflandırılan pestisitlerin Türkiye’de yasaklanması; doğa dostu üretim yöntemlerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi için çağrıda bulunuyoruz.”

Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı, 16 Ekim Dünya Gıda günü nedeniyle bir açıklama yaparak pestisitlerin doğa, gıda üretimi ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerine dikkat çekti. Açıklamada doğa dostu gıda üretiminin önemi ve bu konuda çözüm önerileri gündeme getirildi.

16 Ekim 1945’te kurulan Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü’nün (FAO) kuruluş tarihi, her yıl Dünya Gıda Günü olarak kutlanmakta. FAO bu yılki Dünya Gıda Günü temasını #sıfırAçlık (#ZeroHunger) sloganıyla “sağlıklı ve sürdürülebilir beslenmeyi herkes için ulaşılabilir kılma” olarak belirledi.

Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği’nin, Avrupa Birliği tarafından Sivil Toplum Diyalođu V Programı kapsamında finanse edilen ve Avrupa Pestisit Eylem Ağı (PAN Europe) ortaklığında yürüttüğü “Zehirsiz Sofralar” projesi pestisitlerin olumsuz etkileri ve pestisitlere alternatif yöntemler hakkında üretici ve tüketicilerde farkındalık yaratmayı amaçlamakta.

Türkiye’de pestisit kullanımını azaltmak için kurulan Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı’nın Dünya Gıda Günü nedeniyle yaptığı açıklamada şu görüşlere yer verildi: “Pestisit kullanımını bir halk sağlığı problemi olarak görüyoruz. Pestisitler başta arılar ve kuşlar olmak üzere canlı türlerinde ciddi bir yıkıma yol açıyor, bir başka deyişle biyolojik çeşitliliğe büyük zarar veriyor. Bu sorunların çözümü için bir an evvel adım atılması gerektiğini savunuyoruz. Bu amaçla Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı’nda bulunan 90 kurum olarak, Dünya Sağlık Örgütü tarafından en tehlikeli ve muhtemel kanserojen olarak sınıflandırılan pestisitlerin (difenacoum, ethoprophos, cyfluthrin, beta-cyfluthrin, zeta-cypermethrin, fenamiphos, formetanate X formetanate hydrochloride, methiocarb, methomyl, omethoate, tefluthrin,

zinc phosphide, glyphosate, malathion) Türkiye'de yasaklanması; doğa dostu üretim yöntemlerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi için çağrıda bulunuyoruz.”

Zehirsiz Sofralar'ın açıklamasında ayrıca, 16 Ekim Dünya Gıda Günü'nün, zehirsiz sofralar hedefi için bir başlangıç olması talep edilerek, “Tarım ve Orman Bakanlığı başta olmak üzere tüm karar verici devlet kurumlarını; sivil toplum kuruluşlarını ve inisiyatifleri, tüm çiftçilerimizi, tüm tüketicileri harekete geçmeye çağırıyoruz. Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı'nın taleplerine el verin, sesimize ses, gücümüze güç katın; zehirsiz gıda için birlikte yola çıkalım” çağrısı dile getirildi.

Tüm canlılar için zehirsiz sofralar!

Zehirsiz Sofralar Sivil Toplum Ağı tarafından yapılan açıklamada tarım alanlarına, orman veya bahçelere uygulanan pestisitlerin havaya, su ve toprağa, oradan da bu ortamlarda yaşayan diğer canlılara ulaştığına dikkat çekilerek bitkilere uygulanan pestisitlerin sadece yüzde 2'sinin¹ uygulandığı alanda kaldığı vurgulandı: “Bazı pestisitler, türlerin doğrudan zehirlenmesine yol açıyor ve nadir bulunan türlerde ciddi kayıplara neden oluyor. Diğer pestisitler ise besin zincirinde yavaş yavaş birikerek yine pek çok türü etkiliyor ve ekosistemin dengesini bozuyor. Üstelik pestisit kullanımı, endüstriyel tarımdaki yoğun fosil yakıt kullanımı ile birlikte iklim krizini tetikliyor. Pestisit kullanımının tüm bu olumsuz sonuçları ve insan sağlığına olan etkileri göz önüne alındığında, başta insanlar olmak üzere, tüm canlıların yaşam hakkını tehdit ettiği görülüyor. Herkesin sağlıklı bir çevrede yaşama; sağlıklı, zehirsiz gıdaya ulaşma hakkını korumak için başta karar vericiler, sivil toplum kuruluşları ve tüketiciler olarak her birimize önemli bir rol düşüyor.”

Detaylı bilgi, röportaj ve fotoğraf talepleri için:

Turgay Özçelik – turgay@bugday.org

EDİTÖRE NOTLAR:

Pestisit nedir, ne değildir?

Pestisit, endüstriyel tarımda mantar, böcek, yabancı ot vb. gibi bir tarımsal arazide yetiştirilen ürün dışında kalan çeşitli etkenlere karşı kullanılan zehirli kimyasallar için kullanılan genel addir. Yetiştirilen ürünü yukarıda sözü edilen etkenlerden korumak için tarım ilacı da denilen pestisitler kullanılmakta. Ancak Türk Dil Kurumu'na göre “ilaç”, bir hastalığı iyileştiren ya da önleyen madde anlamına gelir. Oysa “tarım ilacı” olarak bilinen pestisitler, herhangi bir hastalığı iyileştirmediği gibi; toprağı, suyu, havayı bunların sonucu olarak da hayvanları ve insanları, zehirlenmekte.

Pestisitlerin Sağlığımız Üzerindeki Etkileri:

Pestisitler toprakta, suda ve gıdalarda kalıntı bırakırken tarım işçileri ve çiftçiler pestisit kullanımından doğrudan etkilenmekte.² Yapılan son çalışmalar da pestisitlere maruz kalmanın akut ve kronik sağlık sorunlarına neden olduğunu göstermekte. Akut sorunlar kısa bir zamanda fazla miktarda pestisite maruz kalma sonucu ortaya çıkarak en çok çiftçiler ve

1 Bülent Şık, “Gıdada Pestisit Kalıntısı ve Sağlık”, Bianet, 08.07.2015 <http://bianet.org/bianet/tarim/165871-gidada-pestisit-kalintisi-ve-saglik>

tarım işçilerinde görülürken; kronik zehirlenmede alınan pestisit miktarı az olsa da pestisite maruz kalma zamanına yayılır ve uzun vadede çeşitli hastalıklar ortaya çıkar.

Pestisitlerin insanların sinir ve hormonal sistemine de zarar verdiği bilinmekte. Ayrıca araştırmalar pestisit kullanımı ile sarkomlar (bir tümör grubu), multipl miyelomlar, prostat, pankreas, akciğer gibi kanser türleri, beyin tümörleri, bilişsel ve psikomotorik fonksiyonlarda bozulmalar ve depresyon arasında bağlantı olduğunu göstermekte. Çocuklarda öğrenme ve dikkat eksikliği, duyuşsal eksiklikler veya gecikmiş gelişim, pestisite maruz kalma sonucu en sık görülen nörolojik bozukluklar arasında yer almakta.

Rakamlarla Pestisitler

Açlığı ortadan kaldırmak ve tüm dünya nüfusuna yetecek miktarda ürün yetiştirebilmek için tarımsal üretimde pestisit kullanılmasının bir gereklilik olduğu söylene de mevcut durum bu söylemin doğru olmadığını göstermekte. Pestisit kullanımı açlığa çare olmadığı gibi dünya genelinde insan sağlığı için önemli bir tehdide, biyolojik çeşitlilik kaybına ve yaygın bir çevre kirliliğine yol açtı ve açmaya devam etmekte. Dünyada pestisit kullanımı her geçen yıl artarken 2018 yılında dünya genelinde kullanılan pestisit miktarı 3,8 milyon ton olarak açıklandı.

Türkiye’de Tarım ve Orman Bakanlığı’nın verilerine göre 2009 yılında bayilere satılan bitki koruma ürünleri aktif madde miktarı 37 bin 651 ton iken; bu miktarın 2018 yılında 59 bin tona ulaştığı tahmin edilmekte.³ Öte yandan Türkiye Sosyal Güvenlik Kurumu’nun verilerine göre 2008’de 1 milyon 127 bin olan çiftçi sayısı 2018’de 697 bine kadar düştü. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre ise 2002’de 26 milyon 579 bin hektar olan tarım arazisi ise, 2017’de 23 milyon 379 bin hektara düşmüş durumda. Bu rakamlar ülkemizde çiftçi sayısı ve tarım alanı azalırken kullanılan toplam pestisit miktarının arttığını ortaya koymakta.

Zehirsiz tarım mümkün!

Dünyada ve Türkiye’de pestisit vb sentetik kimyasallar kullanmaksızın, doğa dostu ve zehirsiz yöntemler kullanarak tarımsal üretim yapan pek çok çiftçi bulunmakta. Üstelik araştırmalar, pestisit savunucularının aksine, dünya nüfusunu doyurabilmek için pestisitlere ihtiyacımız olmadığını göstermekte. Türkiye’den Yonca Demir ve Bulut Aslan’ın yapmış olduğu bir araştırma, Türkiye nüfusunun ekolojik üretimle beslenebileceğini sayısal rakamlarla ortaya koymakta. Çalışmada, günlük 2300-2400 kcal enerji içeren dengeli münülerle Türkiye nüfusunu besleyebilmek için ekilebilir alanların yüzde 54’ünün (kişi başı 1,78 dönüm) organik tarım şartları altında ekilmesinin yeterli olduğu gösteriliyor.⁴

Rodale Enstitüsü, 1981’de başladığı *The Farming Systems Trial* projesi ile konvansiyonel tarımdan organik tarıma geçiş dinamiklerini inceledi. Aynı dönemde hem konvansiyonel hem de organik üretim yapan Enstitü, 1986-2014 yıllarını kapsayan bir istatistik yayımlayarak⁵,

2 PAN Germany, “Pesticides and Health Hazards” https://www.pan-germany.org/download/Vergift_EN-201112-web.pdf

3 Türkiye Ziraat Mühendisleri Odası, “Ülkemizde Bitki Koruma Ürünleri ve Buna Bağlı Konular Üzerine Değerlendirme”, 30.01.2019 http://www.zmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=30892&tipi=5&sube=0

4 https://www.academia.edu/30945358/Organik_tar%C4%B1m_T%C3%BCrkiyeyi_besler

5 <https://rodaleinstitute.org/wp-content/uploads/RI-FST-Brochure-2018.pdf>

organik üretimdeki verimin konvansiyonel üretimi yakaladığını, hatta kurak dönemlerde organik üretimdeki verimliliğin konvansiyonel üretime kıyasla daha yüksek olduğunu açıkladı.

Mısır ve soya üretimi üzerinden gerçekleşen projede, özellikle kurak dönemlerde organik tarımın verimliliğinin daha fazla olduğu görüldü. Rapora göre, kurak geçen yıllarda mısırın organik üretimdeki verimi, konvansiyonele göre %31 daha fazla oldu. Konvansiyonel mısır, kurak dönemlerde besinsiz kalıp kuruma eğilimi gösterirken, organik mısır dayanıklılık göstererek yeşil kalabiliyor. Toprağın sağlığı ve canlılığının kanıtı olan organik bileşen miktarı, organik üretimde her yıl artış gösterirken, konvansiyonel üretimde giderek azalmakta. İklim krizi nedeniyle önümüzdeki yıllarda daha sık karşılaşılabilecek öngörülen kuraklık dikkate alındığında organik üretimin önemi bir kez daha anlaşılmakta.